

Sjekkliste for gode prosesser ved vertskommunesamarbeid om NAV- kontor

Revidert februar 2024

**Dokument til fylkesdirektør, kommunedirektør
og NAV-leder**

Forord

Hensikten med denne sjekklisten er å være et verktøy for gode prosesser ved etablering av vertskommunesamarbeid om NAV-kontor. De fleste temaene i sjekklisten omhandler *forberedelse* av et vertskommunesamarbeid, og omhandler perioden før endelig vedtak i kommunestyrene. Sjekklisten er utarbeidet av KS og Arbeids- og velferdsdirektoratet i fellesskap.

Vi understreker at sjekklisten er et forslag. Aktivitetene må drøftes i partnerskapet og tilpasses lokale forhold.

NAV-kontor eies av kommunene og staten i fellesskap. Kommunereform og et økende antall vertskommunesamarbeid berører og påvirker NAV-kontorene.

I sjekklisten ønsker vi å løfte fram noen temaer og aktiviteter som er viktige for å få til gode prosesser ved vertskommunesamarbeid om NAV-kontor.

Innbyggerne får best velferdstjenester når staten og kommunene samarbeider godt om NAV-kontorene, og NAV og KS har gjennom mange års samarbeid høstet mye nyttig erfaring. Vertskommunesamarbeid om NAV-kontorene er igangsatt mange steder, og gir muligheter for å videreutvikle tjenestetilbudet slik at man kan levere bedre brukermøter og få flere i arbeid og aktivitet.

Da NAV ble etablert i 2006 laget Arbeids- og velferdsdirektoratet og KS en veileder for samarbeidsavtaler/partnerskapsavtaler for NAV-kontor. Denne er nå revidert og ligger på nav.no. For gode prosesser etter vedtak om vertskommunesamarbeid minner vi også om sjekklister som er utarbeidet av NAV og KS om kommunesammenslåing og nytt NAV-kontor. Prosessen etter vedtak vil omhandle de samme temaene, enten NAV-kontor etableres for en ny kommune eller et vertskommunesamarbeid.

Vi håper sjekklisten og veilederen er til nytte i arbeidet!

Oslo, 14. mars 2024

Hans Christian Holte

Arbeids- og velferdsdirektør

Helge Eide

Fung. administrerende direktør, KS

1	Innholdsfortegnelse	
2	OM VERTSKOMMUNESAMARBEID OM NAV-KONTOR.....	4
3	PARTNERSKAPETS ANSVAR FREM MOT VEDTAK OM VERTSKOMMUNESAMARBEID	5
4	AVKLARE NØKKELROLLER OG MYNDIGHET I PROSESSEN FREM MOT VERTSKOMMUNESAMARBEID OM NAV-KONTOR.....	5
5	MEDBESTEMMELSE, OMSTILLING OG INVOLVERING I PROSESSEN FORUT FOR VEDTAK.....	6
5.1	MEDBESTEMMELSE	6
5.2	VERNETJENESTEN.....	6
5.3	OMSTILLING	6
5.4	PROSJEKTLEDER/NAV-LEDER FOR NYTT KONTOR.....	7
6	SAKSGRUNNLAG FOR VEDTAK I KOMMUNESTYRET OM VERTSKOMMUNESAMARBEID	7
7	FORSLAG TIL VERTSKOMMUNEAVTALE.....	7
7.1	NÆRMERE OM NOEN OMRÅDER SOM SKAL REGULERES I EN VERTSKOMMUNEAVTALE:	7
7.1.1	Tjenesteinnhold	7
7.1.2	Økonomi.....	8
7.1.3	Statlig budsjett.....	8
7.1.4	Kommunalt budsjett	8
7.1.5	Uttreden/oppløsning	8
8	BESLUTTE LOKASJON OG INNGÅ NY LOKAL SAMARBEIDSAVTALE/PARTNERSKAPSAVTALE I PARTNERSKAPET	8
9	REFERANSELISTE.....	9

2 Om vertskommunesamarbeid om NAV-kontor

Stat og kommune har gjennom arbeids- og velferdsforvaltningsloven et felles ansvar for å etablere NAV-kontor, drifte dette og sikre et samordnet tjenestetilbud. Det statlige og kommunale partnerskapet om NAV-kontor bygger på en skriftlig samarbeidsavtale mellom kommunen og staten v/Arbeids- og velferdsetaten, der begge parter er likeverdige. Stat og kommune har fortsatt selvstendig ansvar for tjenestene hjemlet i respektiv lovgivning.

Der kommuner vurderer, forbereder og vedtar å inngå i vertskommunesamarbeid om NAV-kontor berører det partnerskapet. Også den statlige parten blir en del av prosessen. Det påvirker både den statlige og den kommunale styringslinjen og deres arbeidsgiveransvar.

Kommunene er gitt stor handlefrihet til å velge hvordan sin del av oppgaveløsningen i NAV-kontoret skal organiseres, men friheten er ikke uten rammer. Organiseringen av NAV-kontoret skal i nødvendig grad nedfelles i samarbeidsavtalen med staten, og er således noe partene må bli enige om. Det er kommunestyret som har det overordnede ansvaret for alt som kommunen er involvert i, enten oppgavene løses i egen driftsorganisasjon eller i andre virksomheter. Organisering av oppgaveløsning gjennom evt. vertskommune inngår derfor i de folkevalgtes ansvar.

NAV-kontorene utøver formell myndighetsutøvelse ved å fatte enkeltvedtak. Det er kun gjennom å velge en vertskommunemodell etter kommuneloven kap. 20, at kommunene har adgang til å delegerer myndighetsutøvelse til andre enn kommunen selv. Dermed er det denne modellen som er aktuell for interkommunalt samarbeid om NAV-kontor.

Vertskommunesamarbeid er en form for interkommunalt samarbeid der en eller flere kommuner delegerer oppgaver og/eller myndighet til en kommune (vertskommunen) etter avtale. Kommunen som utpekes som vertskommune utfører oppgavene på vegne av deltagerne i samarbeidet, men uten at det politiske ansvaret overføres. Det nærmere innholdet i samarbeidet skal reguleres i egen avtale. Kommuneloven inneholder noen minimumskrav til hva avtalen skal regulere. Utover dette er det opp til partene selv å avtale det nærmere innholdet.

Kommunal- og distriktsdepartementet har gitt ut en ny veileder for interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven, hvor også vertskommunesamarbeid er omtalt. Det anbefales at alle involverte aktører gjør seg kjent med denne. Veilederen er ment å være et verktøy for at kommunene skal kunne vurdere om vertskommunemodellen er en aktuell samarbeidsmodell. [Veilederen finner du på regjeringens nettsider.](#)

Proessen med etablering av vertskommunesamarbeid om NAV-kontor kan govt skisseres i følgende aktiviteter;

I denne sjekklisten omtales i hovedsak de tre første fasene, fra initiativ til endelig vedtak om et vertskommunesamarbeid er fattet. Når det gjelder fjerde fase vises det til *Sjekkliste for sammenslåing av NAV-kontor ved kommunesammenslåinger*. Etter at vedtak er fattet, vil etablering av nytt NAV-kontor i all hovedsak omfatte de samme prosessene og aktivitetene, enten det handler om vedtak om

kommunesammenslåing eller vedtak om vertskommunesamarbeid. Sjekklisten finner du på KS sine nettsider.

Sjekklisten det henvises til vil bli gjennomgått med tanke på om det er behov for å gjøre endringer og tilføyelser slik at også prosjekter for vertskommunesamarbeid om NAV-tjenester ivaretas.

3 Partnerskapets ansvar frem mot vedtak om vertskommunesamarbeid

Det er kommunene som vurderer og avgjør om de vil inngå i et vertskommunesamarbeid om NAV-kontor etter kommuneloven kap. 20. Partnerskapet og den forvaltningsmyndighet som er tillagt partnerskapet har *ingen formell rolle eller myndighet* i forbindelse med prosessen som leder til inngåelse av vertskommunesamarbeid.

For å sikre gode prosesser for etablering av nytt NAV-kontor er det likevel viktig å sikre informasjon og kommunikasjon om utredningsarbeidet i partnerskapet. Temaet vil også være naturlig i dialogen mellom kommunedirektør, fylkesdirektør og NAV-leder. I en vurdering av vertskommunesamarbeid, ligger det i sakens natur at det er flere partnerskap som berøres og er involvert. Erfaringsmessig er det viktig å sikre god koordinering mellom berørte kommuner og tett kontakt med berørt fylkesdirektør i NAV.

Om det opprettes et prosjekt for å utrede vertskommunesamarbeid, er det naturlig å nedsette en styringsgruppe. Kommunene bestemmer selv hvem fra kommunene som inngår i en slik styringsgruppe, men ofte er det kommunedirektøren sammen med tillitsvalgte. Fylkesdirektøren bør også møte i styringsgruppen.

Opprettes ikke styringsgruppe vil god dialog, koordinert styring og informasjonsflyt mellom alle involverte bli viktig.

Når vedtak om vertskommunesamarbeid om NAV-kontor er fattet i kommunestyrene, vil vertskommunen og den som bemyndiges kunne inngå ny partnerskapsavtale med fylkesdirektør/staten. Hvor raskt en ny partnerskapsavtale kommer på plass vil variere ut fra lokale behov, men den må ligge til grunn for åpning av nytt NAV-kontor.

4 Avklare nøkkelroller og myndighet i prosessen frem mot vertskommunesamarbeid om NAV-kontor

Initiativet for å vurdere om kommunene skal inngå vertskommunesamarbeid om NAV-tjenester kan komme fra ulike hold. Det kan initieres av folkevalgte, NAV-kontorene selv eller fra kommunedirektør.

I arbeid med vertskommunesamarbeid om NAV-kontor er det særlig viktig med forståelse og respekt for ulike roller som er involvert i prosessene, gitt den doble eier- og styringslinjen. Partnerskapet mellom kommuner og stat gjør naturlig nok prosessene mer komplekse enn vertskommunesamarbeid om andre tjenester.

Erfaring viser at det er viktig å avklare nøkkelrollers ansvar og myndighet så tidlig som mulig. Som det fremgår over, vil det som oftest pekes på en prosjektleder/ansvarlig utreder for samarbeidet.

Kommunedirektør i kommunene, ofte i samarbeid med fylkesdirektør, må formulere et mandat til prosjektleder/saksutreder, der det gjøres klart hvilket ansvar og hvilken myndighet som skal legges til den nøkkelrollen. Det er vanlig med styringsgrupper for prosjekter. Se mal for mandatbeskrivelse fra Digitaliseringsdirektoratets prosjektveiviser nedenfor. Mandatet vil videre danne grunnlag og avklare behov og velge innretning av prosjektet, samt identifisere gevinster. Mandatet bør også beskrive hvilke oppgaver som skal ferdigstilles før en sak til kommunestyret, og hvilke oppgaver som det

arbeides videre med etter vedtak i kommunestyret. [Mal for mandatbeskrivelse finner du på nettsidene til Prosjektveiviseren.](#)

5 Medbestemmelse, omstilling og involvering i prosessen forut for vedtak

5.1 Medbestemmelse

Vertskommunesamarbeid vedtas i kommunestyrene i de aktuelle kommunene. Selv om dette er politiske prosesser er det ikke til hinder for at planer kommunene har om vertskommunesamarbeid om NAV-kontor, blir informert om og drøftet med ulike aktører. Medbestemmelse skal utøves på vanlig måte også når det gjelder utredning om vertskommunesamarbeid. For å sikre gode prosesser bør det diskuteres hvordan tillitsvalgte skal involveres, eksempelvis i styringsgrupper og/eller arbeidsgrupper.

Lov- og avtaleverk legger rammer for å sikre gode prosesser mellom partene. Samarbeidet mellom partene er basert på tillit og gjensidig forståelse for partenes ulike roller. God medbestemmelse skal sikre at de tillitsvalgte tar del i beslutninger som berører de ansattes forhold, og bidra til å forplikte tillitsvalgte og ansatte i utviklingen av virksomheten.

Det er tre nivåer for medbestemmelse for statlig ansatte som kan berøre et NAV-kontor; lokalt medbestemmelsesapparat (MBA), fylkets MBA og sentralt MBA. Til grunn for medbestemmelsen ligger hovedavtalen i staten og etatens tilpasningsavtale til hovedavtalen. Det er inngått avtale mellom sentrale parter om bruken av såkalt prosjekt-MBA når det opprettes et prosjekt for gjennomføring av sammenslåingen/etablering, dvs. etter vedtak om etablering er på plass. (vises til protokoll av 12.6.18 og grunnlagsdokumenter fra Arbeids- og velferdsetatens sentrale medbestemmelsesapparat)

I KS-området angir hovedavtalen rammen for hvordan samhandlingen mellom arbeidsgiver og de tillitsvalgte skal være. De lokale parter må innen denne rammen definere hvordan samhandlingen og medbestemmelsen skal praktiseres. Det drøftes med tillitsvalgte hvordan medbestemmelsen skal ivaretas gjennom omstillingsprosessen, jf. HA del B § 1-4-3, jf. 1-4-1. I B-rundskriv 1/2022 er tillitsvalgtes medvirkning ved kommunal samhandling/interkommunalt samarbeid nærmere omtalt. [Veilederen til hovedavtalen finner du på KS sine nettsider.](#)

Det minnes om at etter vedtak om vertskommunesamarbeid om NAV-kontor inngår vertskommunen en ny samarbeidsavtale¹ med staten ved fylkesdirektør. Det innebærer også at tidligere samarbeidsavtaler opphører og erstattes av den nye samarbeidsavtalen. Innhold i den nye samarbeidsavtalen skal drøftes med tillitsvalgte før avtale inngås jfr. rapport fra hovedorganisasjonsnivå oktober 2006. Og medbestemmelse iht. avtaleverk etter inngåelse av avtalen vil bla. gjelde konkret organisering av kontoret, fysiske kontorutforminger osv. og skje iht. gjeldende avtaleverk for den enkelte sektor.

5.2 Vernetjenesten

Verneombudets rolle er å ivareta arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet (Arbeidsmiljølovens kap. 6). Samarbeid mellom tillitsvalgte, verneombud, ansatte og ledelse er viktig for å drive et godt HMS arbeid. Konsekvenser av vertskommunesamarbeid på arbeidsmiljøet bør vurderes særskilt i samråd med verneombud og arbeidsmiljøutvalg. Vernetjenesten i begge styringslinjer bør involveres.

5.3 Omstilling

Etablering av vertskommunesamarbeid om NAV-kontor innebærer utvikling og omstilling, og det er viktig at arbeidsgiveransvaret ivaretas på en god måte. Erfaringer viser at det er viktig at å legge til rette for gode prosesser gjennom medvirkning, håndtering av arbeidsmiljøutfordringer og informasjon/kommunikasjon løpende.

¹ Samarbeidsavtalen omtales som «partnerskapsavtalen» i den nye reviderte «veileder for lokal partnerskapsavtalen» som er til revisjon hos KS og Arbeids- og velferdsdirektoratet

På statlig side er sammenslåingene å anse som en omorganisering. Personell-løpet for statlige ansatte i NAV-kontor handler om hvordan medarbeidere skal ivaretas i de ulike fasene i en omstillingsprosess i forbindelse med innplassering eller omplassering i ny organisasjon. Utvikling av tydelige prinsipper for dette skal sikre trygghet, åpenhet, likebehandling og enhetlig praksis ved innplassering av ansatte. For statlig del av NAV henvises det her til etatens omstillingsavtale (kun tilgjengelig fra NAV sin IT-plattform).

For kommunalt ansatte i NAV-kontor vil et vertskommunesamarbeid innebære en virksomhetsoverdragelse. Arbeidstakere i NAV-kontor i kommunen som blir vertskommune blir ikke virksomhetsoverdratt. Nærmere om virksomhetsoverdragelse er omtalt i veileder om arbeidsrettslige spørsmål som oppstår ved kommunesammenslåing fra KS. [Veilederen til Arbeidsrettslige spørsmål som oppstår ved kommunesammenslåinger finner du på KS sine nettsider.](#)

5.4 Prosjektleder/NAV-leder for nytt kontor

Det vil være hensiktsmessig å utpeke en prosjektleder for etablering av nytt NAV-kontor tidlig i prosessen etter kommunestyrevedtak om samarbeid, og dette bør gjøres i samarbeid mellom alle eiere.

Erfaringsmessig er det klokt å få på plass NAV-leder for det nye kontoret raskt etter at vedtak om vertskommunesamarbeid er fattet i kommunestyrene.

6 Saksgrunnlag for vedtak i kommunestyret om vertskommunesamarbeid

Det anbefales at ansvarlig for utredningsfasen utarbeider en rapport som grunnlag for kommunedirektørens innstilling til kommunestyrene.

Sentrale temaer her vil være;

- Risikoanalyse
- Nå-situasjon/nåtids-analyse
- Effektmål for ny organisasjon
- Anbefaling av hvilke tjenester som skal inngå i ny organisasjon
- Milepæler
- Økonomiske konsekvenser
- Arbeidsmiljøvurderinger, herunder involvering av vernetjeneste
- Vurdering av lokasjoner, tjenesteyting
- Kommunikasjon
- Vurderinger vedr. IT-løsninger, telefoni, eiendom
- Anbefaling til styringsgruppa, som grunnlag for eventuell sak til kommunestyret

7 Forslag til vertskommuneavtale

Mellom vertskommunen og samarbeidskommunene som inngår i vertskommunesamarbeidet, skal det skrives en vertskommuneavtale. Her henvises det til [veileder om interkommunalt samarbeid](#) fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

7.1 Nærmere om noen områder som skal reguleres i en vertskommuneavtale:

7.1.1 Tjenesteinnhold

Skal samarbeidskommunene ha annet tjenesteinnhold enn vertskommunen, må dette tydelig reguleres i vertskommuneavtalen.

7.1.2 Økonomi

Driftsavtalen, som er en del av samarbeidsavtalen, regulerer kostnadsdeling mellom stat og vertskommunen. Det benyttes oftest en fordeling ut fra andel ansatte statlig og kommunalt.

7.1.3 Statlig budsjett

Det statlige budsjettet for kontoret består i hovedsak av statlig andel av kontorbudsjettet, i henhold til driftsavtale, og lønnskostnader til statlig ansatte. I tillegg vil mange NAV-kontor ha delegert fullmakter og budsjetter knyttet til innkjøp av statlige virkemidler til arbeidssøkere.

7.1.4 Kommunalt budsjett

Det kommunale budsjettet føres i vertskommunen. Dette inneholder

- Det interkommunale kontorbudsjettet, lønn for kommunalt ansatte og kontorutgifter kommunal andel i henhold til driftsavtale avtale.
- De ulike kommunene sine stønadskostnader knyttet til lov om sosiale tjenester.
- Vertskommunens andel av kontorkostnadene.

7.1.5 Uttreden/oppløsning

Veilederen om interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven fra Kommunal- og distriktsdepartementet gir noe informasjon og veiledning om hva som tas inn i vertskommune-/samarbeidsavtalen når det gjelder uttreden fra eller oppløsning av vertskommunesamarbeidet.

Å oppløse et vertskommunesamarbeid vil ha økonomiske og administrative konsekvenser for både samarbeidskommunene og vertskommunen. Det samme gjelder dersom en eller flere kommuner vil tre ut av samarbeidet. Både oppløsning og uttreden vil ha konsekvenser for samarbeidsavtalen/partnerskapsavtalen med staten. Det må derfor fastsettes nærmere regler i vertskommuneavtalen om oppløsning og uttreden.

Om uttreden og/eller oppløsning kan det ikke avtales kortere frist enn ett år. Det er opptil kommunene i samarbeidet å avtale en lengre frist dersom det er ønskelig.

Det anbefales at det tas inn regler i vertskommuneavtalen om hvordan kostnader forbundet med oppløsning og uttreden skal fordeles. Det bør også avtales hva som skal skje med kommunalt ansatte ved oppløsning/ uttreden.

8 Beslutte lokasjon og inngå ny lokal samarbeidsavtale/partnerskapsavtale i partnerskapet

Iht. arbeids- og velferdsloven skal samarbeidsavtalen gi nødvendige rammebetingelser for etablering og drift av NAV-kontoret.

Veileder til inngåelse av partnerskapsavtalen er revidert. Begrepet *samarbeidsavtale* er erstattet med *partnerskapsavtale*, da det er dette begrepet som benyttes i praksis. Ytterligere informasjon om [partnerskapet i NAV og veileder til avtale finnes på NAV sine nettsider](#).

Innhold i den nye partnerskapsavtalen skal drøftes med tillitsvalgte før avtale inngås jfr. rapport fra hovedorganisasjonsnivå oktober 2006. Driftsavtale mellom stat og kommune skal også inngås før det nye kontoret åpner.

9 Referanseliste

Nettside	Utarbeidet av	Årstall	Beskrivelse av relevans
Lov om kommuner og fylkeskommuner	Kommunal- og distriktsdepartementet	2018	Kommuneloven kap. 20. vertskommune
Veileder-interkommunalt-samarbeid-med-omslag	Kommunal- og distriktsdepartementet	2023	Kommunal- og distriktsdepartementet har gitt ut en ny veileder for interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven, hvor også vertskommunesamarbeid er omtalt.
Sjekkliste ved kommunesammenslåing	Arbeids- og velferdsdirektoratet og KS	2017	Sjekkliste for sammenslåing av NAV-kontor ved kommunesammenslåinger
Prosjektveiviseren Dokumentmaler Prosjektveiviseren	Digitaliseringsdirektoratet		Digitaliseringsdirektoratets prosjektveiviser er et anbefalt verktøy for gjennomføring av prosjekt
Hovedavtaleveileder	KS, LO Kommune, Unio, YS, Akademikerne	2023	I KS-området angir hovedavtalen rammen for hvordan samhandlingen mellom arbeidsgiver og de tillitsvalgte skal være. De lokale parter må innen denne rammen definere hvordan samhandlingen og medbestemmelsen skal praktiseres.
Arbeidsrettslige spørsmål som oppstår ved kommunesammenslåinger	KS Advokatene og KS Forhandling	2015	Et juridisk verktøy for de kommuner som omfattes av en sammenslåing.
Partnerskapet i NAV	Arbeids- og velferdsdirektoratet	2023	Nettside med beskrivelse av partnerskapet i NAV
Veileder til partnerskapsavtalen	Arbeids- og velferdsdirektoratet og KS	2019	Veileder og mal til partnerskapsavtalen
Vertskommunesamarbeid om NAV-kontor	Arbeidsforskningsinstituttet ved OsloMet og Proba samfunnsanalyse på oppdrag fra KS	2022	Rapporten oppsummerer erfaringer og kunnskap om vertskommunesamarbeid om NAV-kontor.

